

Processmål för prevention 2025–2028 i norra sjukvårdsregionen

Det cancerpreventiva arbetet i den norra sjukvårdsregionen utgår från EU:s cancerplan och från målen i RCCs nationella cancerpreventionsplan samt dess tre specificerade insatsområden; Kunskapsspridning, Integration av sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande perspektiv i hälso- och sjukvården, samt Samverkan och samhälle.

Tabell 1. Sammanfattning av målindikatorer

Mål nr	Mål	Nuläge*	Målnivå	Planerad tidpunkt för måluppfyllelse
1	Sprida och stödja införandet av arbetssättet Hälsoinformatörer i sjukvårdsregionen.	Hälsoinformatörer (enligt RCC Stockholm Gotlands modell) finns inte i sjukvårdsregionen. Planeringsarbete för att införa hälsoinformatörer i den norra sjukvårdsregionen har påbörjats.	Att kommuner i den norra sjukvårdsregionen har verksamma hälsoinformatörer. Att antalet kommuner med hälsoinformatörer succesivt ökar.	2026 – 2028
2	Öka kunskapen om påverkbara riskfaktorer för cancer hos sjukvårdsregionens befolkning (allmänheten och hälso- och sjukvårdens profession).	Olika insatser har genomförts, men arbetet behöver fortsatt fokus och prioritet.	Att 80% av befolkningen ska ha kännedom om den europeiska kodexen mot cancer (EU-mål). Att insatser och aktiviteter årligen genomförs för att sprida information om påverkbara riskfaktorer för cancer, samt betydelsen av hälsosamma levnadsvanor.	2026 – 2028
3	Utöka samverkan med relevanta aktörer för att förstärka och effektivisera det cancerpreventiva arbetet.	Fram till idag har samverkan primärt skett med hälso- och sjukvården.	Utökad samverkan med relevanta aktörer, inklusive både kortsiktiga och långsiktiga samverkansformer.	2026 – 2028

**Beskriv nuläget med så aktuella siffror/information som möjligt.*

Motivering till val av målindikatorer och planerade insatser för att utvecklingen ska gå mot målen**Mål 1: Sprida och stödja införandet av arbetssättet Hälsoinformatörer i sjukvårdsregionen – som en strategi för att minska det omotiverade insjuknandet i cancer, samt skapa dialog med befolkningen.**

Detta processmål relaterar till mål två i den nationella cancerpreventionsplanen, och insatsområdet Kunskapsspridning.

Det råder omotiverade skillnader i insjuknande och i utfall av cancer. Personer med sämre socioekonomiska förutsättningar tenderar att vara exponerade för fler ohälsosamma levnadsvanor, och har därmed större risk att insjukna i cancer. Det finns även omotiverade skillnader i hur tidigt cancer upptäcks samt i canceröverlevnad.

Hälsoinformatörer är ett arbetssätt framtaget av RCC Stockholm Gotland som syftar till att minska omotiverade skillnader i cancer genom ökad kunskap om levnadsvanor, cancerprevention, och tidig upptäckt. Hälsoinformatörerna verkar i de egna nätverken, skapar dialog och sprider information på det egna modersmålet, till målgrupper som annars är svåra att nå med denna typ av information. Hälsoinformatörer har på så sätt möjlighet att överbrygga avståndet mellan hälso- och sjukvården och befolkningen genom att erbjuda kulturell- och kontextanpassad information.

Förslag på aktiviteter:

- Kontextanpassa arbetssättet Hälsoinformatörer till utvalda kommuner och de behov som finns i respektive kommun.

Mål 2: Öka kunskapen om påverkbara riskfaktorer för cancer hos sjukvårdsregionens befolkning (allmänheten och hälso- och sjukvårdens profession).

Detta processmål relaterar till mål ett och tre i den nationella cancerpreventionsplanen, och insatsområdena Kunskapsspridning samt Integration av sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande perspektiv i hälso- och sjukvården.

I EU:s plan för att besegra cancer, Europe's Beating Cancer plan, finns ett uttalat mål om att 80% av befolkningen ska ha kännedom om den europeiska kodexen mot cancer år 2025 ([European Commission](#), s. 9). Just nu, under våren år 2024, pågår en nationell baslinjeundersökningen om den svenska allmänhetens kännedom om riskfaktorer för cancer, med särskilt fokus på den europeiska kodexen mot cancer.

För att kunna ta informerade beslut och därmed ha möjlighet att minska sin risk för cancer är det en grundläggande förutsättning att sjukvårdsregionens befolkning (allmänheten och hälso- och sjukvårdens profession) har kunskap om påverkbara riskfaktorer för cancer. Även kunskap om betydelsen av hälsosamma levnadsvanor under och efter cancersjukdom och behandling behövs för att kunna främja hälsa och förebygga sjukdom. Således behövs kontinuerliga och målgruppsanpassade kunskapshöjande insatser genomföras i sjukvårdsregionen, riktade till både

allmänheten och till hälso- och sjukvårdens profession. Dessa insatser behöver kompletteras med strukturella insatser på samhällsnivå.

Förslag på aktiviteter:

- Genomföra kampanjer och aktiviteter riktade till olika målgrupper.
- Sprida information om den europeiska kodexen mot cancer och dess innehåll till olika målgrupper, för att nå EU-målet om att 80% ska ha kännedom om kodexen.
- Genomföra särskilda kommunikationsaktiviteter för att uppmärksamma lanseringen av den femte upplagan av kodexen (Q3-Q4 2025).
- Stödja cancervården och primärvården med kompetensutveckling om hälsosamma levnadsvanor och dess betydelse för cancersjukdom och behandling.
- Sprida och öka användandet av befintliga kunskapsstöd om levnadsvanor i cancervården och i primärvården.
- Arrangera utbildningar riktade till hälso- och sjukvårdens profession.

Mål 3: Utöka samverkan med relevanta aktörer för att förstärka och effektivisera det cancerpreventiva arbetet.

Detta processmål relaterar till mål ett, två, och tre i den nationella cancerpreventionsplanen, och insatsområdet Samverkan och samhälle.

Arbetet med cancerprevention behöver stärkas och intensifieras. Nya samverkanspartner behöver etableras, med aktörer både inom och utom hälso- och sjukvården. Med fördel kan samverkan etableras med organisationer som arbetar med att förebygga andra icke smittsamma sjukdomar.

Förslag på aktiviteter:

- Kartlägga möjliga samverkanspartners och relevanta aktörer.
- Undersöka hur vi kan arbeta med cancerprevention tillsammans med civilsamhället.

Hur ska målkriterier som inte är nationella kvalitetsindikatorer följas upp?

Mål 1:

- Antal kommuner med Hälsoinformatörer.
- Antal utbildade aktiva Hälsoinformatörer.

Mål 2:

- Antal genomförda aktiviteter.
- Genom nationella undersökningar kontinuerligt mäta kännedomen om en europeiska kodexen mot cancer. Den första baslinjeundersökningen genomförs 2024.

Mål 3:

- Antal nya samverkanspartners, både kortsiktiga och långsiktiga.